

Тоҳир Қаҳҳор

ОҚАЁТГАН ДАРЁ

Шеърлар

Тошкент
Ўзбекистон ЛКСМ
Марказий Комитети
«Еш гвардия» нашриёти
1982

**«Оқаятган дарё» — Тоҳир Қаҳ-
ҳорнинг иккинчи шеърий китоби.
Бу тўшламга ёш шоирнинг аввалги
«Оқ ўрик» номли китобидаги каби
лирик-фалсафий шеърлари, ғазал-
лари жамланган.**

К $\frac{70403-37}{356(04) — 82}$ 69—82 4700000000

© Издательство «Ёш гвардия», 1982.

Мен тушунмас тилда сўзлаб, гуркираб дарё келар!
Барқ уриб дарё бўйинда майсаранг дунё келар!

Даста-даста гул териб, ҳар ён сочиб, шўх-шўх кулиб,
Бир хаёл мисли хиромон Ширину Лайло келар!

Воҳки, Мажнуннинг жунуни жўш уриб қоним аро,
Сўзладим:— Айтинг, яна бу лаҳза не маъно келар?!

Сўв демай ўтди гўзаллар. Мавжли дарё сўзлади:
— Мен билан бу лаҳзада пайдою nopайдо келар!..

Сўнгра... Мен ҳам ҳайқириб чопдим:— Баҳор, Дарё
билан
Ахтариб, юртим, сени, Тоҳир деган шайдо келар!..

* * *

Мен ажиб баҳорман — сеҳргар фасл,
Ҳайрат чечаклари барқ урган гулшан!
Мен сенинг руҳингга этарман таъсир,
Сен менинг қудратли севгимга қулсан.

Аммо, бил: аслида, мен сенга асир,
Сен — дунё боғида ягона гулсан,
Сен — ажиб баҳорсан, сеҳргар фасл,
Ҳайрат чечаклари барқ урган гулшан.

* * *

Гўзал бўлсанг,
Гулдек гўзал деб билсанг сен ўзинги,
Фақат энг соф шабнамларга ювиб яша юзингни!

Мард, оққўнгил бўлсанг агар,
Оқ кийиниб, бемалол
Чақмоқ чаққан лаҳзаларда юксакларда юра ол!

Қўрқинч қули бўлсанг агар,
Қўзғолганда зўр шамол,
Қуруқ шохдай ваҳма солмай, бирдан синиб қўя қол!

Инсон бўлсанг,
Кучли инсон бўлсанг — еру кўкдан зўр,
Еру кўкка бўйсунмай ҳеч, ўз умрингни яшаб кўр!

ШЕЪРИЯТ

Инсон қанча орзу қилса ҳам,
Болаликка қайтиб бўлмайди.
Туғилгандан ўйлайди одам:
«Нима қилса — инсон ўлмайди?...»

Одам қариб борар дам-бадам,
Ёшлик — унинг армон, орзуси...—
Чиқиб кетар диллардаги ғам
Янграганда бола кулгуси!

Болаликка қайтмоқлик осон,
Басдир дилда бўлса пок ният:
Болаликка, ёшликка
Ҳар он
Олиб борар бизни ШЕЪРИЯТ.

ОНА ТИЛИ

Биз кўрган, биз билган йўлларнинг бари
Табиат, жамият ўзгарган сари,
Қачондир йўқ бўлиб кетар муқаррар;
Борлиқда неки бор — бари ўзгарар.
Пайдо бўлар янги ва тўғри йўллар;
Аммо, ўтган сайин саноқсиз йиллар,
Ҳеч қачон йўқолмай давом этгувчи,
Замонларга эсон-омон етгувчи,
Наслларни қучоқ очиб кутгувчи
Бир йўл бор —
У ҳар бир халқнинг йўлидир,
Ҳар бир халқнинг жонбахш она тилидир.

АВВАЛ

«Энг аввал
Сўз бўлганди,
Сўнг амал туғилганди...»

«Аввал модда бўлганди,
Сўнг руҳ пайдо бўлганди...»

Аввал...

Аввал...

Даставвал

Озодлик бўлган эди:

Ҳамма одам тенг эди,

Дунё қалбдай кенг эди!

Аммо инсон бу бахтни,

Абадий саодатни

Аввал хор қилди ўзи —

Хиёнат қилди кўзи:

Тўймас кўзлар неники —

Кўрса, деди: «Меники!»

Сўнг бошланди тенгсизлик,

Фоже, асл онгсизлик!

Бир тўп ҳарис инсонлар

Неча-неча замонлар

Фуқарони қул қилди,

Умрини бир пул қилди!..

Ўн еттинчи йил келди —

Яна Озодлик бўлди!

Яна тенглик, саодат

Ҳаётда бўлди одат,

Аввалгидай бу олам
Бўлди гўзал ҳур, ҳуррам!..
«Энг аввал
Не бўлганди?» —
Десалар, дейман энди:
«Аввал
Ленин бўлганди!..»

* * *

Ниҳоят тарк этди уйқуни,
Улмас боғлар сўзлай бошлади.
Елкасидан оғир қайғуни —
Сукунатни отиб ташлади!

Кўклам! Яна ўзгарди олам,—
Ўзгартирди оддий гул, майса.
Юрак эса... ёнар яна ҳам
Ҳаяжонли,
шиддатли,
қайсар!..

Мен баъзида абадият ҳақида ўйлаб,
Деразадан узоқ тоққа қараб, толаман.
Икки кунлик «тириклик»ни халтага жойлаб,
Автобусда тоққа томон жўнаб қоламан.

Автобусдан тушаману жим, ёлғизоёқ
Йўлдан аста интиламан кўм-кўк тоғ томон.
Кўзларимга ором берар яшиллик, ўтлоқ,
Мангуликка етишгандай яйраб кетар жон.

Баланд тоққа яқинлашиб борганим сари,
Узоқлашар мендан пастда қолган қишлоқ ҳам.
Гўё вақтдан ва замондан чиқиб ташқари,
Абадият ичра ўзни сезаман шу дам!..

Харсангтошга ўтираман, қарайман ҳар ён:
Тиниқ осмон... тиниқ ранглар... тиниқ сукунат.
Келар фақат чигиртканинг овози бу он —
Балки, шудир мен излаган у абадият?!.

Эвоҳ, жимлик зериктирар ва гунг макондан
Узоқлашиб, автобусга чиқаман шошиб —
Учиб борар автобус ҳам: шаҳар томондан
Чорлар мени абадият қучоғин очиб!..

ОЙДИНДА

Боғлар кулар,
Йўллар кулар
Ойдинда.

Дарё кулар,
Гуллар кулар
Ойдинда.

Кулар босиб келаётганинг тошлар

ҳам,

Кулар менинг кўзимдаги ёшлар

ҳам —

Ахир бу дам
Сен келяпсан
Ойдинда!..

ЖИМЛИҚДАГИ ОВОЗЛАР

— Ким бўлдийкин

Ойдин, жимжит тунда басма-бас

Тақиллатган барча ёпиқ деразаларни?

— Э, у — шоир!

Ҳар кунгидай бугун ҳам сармаст,

Ҳар кунгидай ҳушёрликка чорлар бизларни!..

ИБТИДО

Бу тунда мен бир юлдуз каби
Осмон кўзгусида кўрдим ўзимни.
Пешонамга тегди ойнинг лаби,
Чақмоқлар ёритди юзимни!..

Ойнинг хўрсимиғи эшитилди,
Сўнг
Шуълалар юрагин ерга ташлади.
Сўнгра... сир-садолар нидо бошлади —
Коинок тинглади менинг сўзимни!..

ЖУРЪАТ

Юрагимнинг хилват хиёбонида
Бошланди кутилган шиддатли дамлар.
Юрагимнинг хилват хиёбонида
Майсадек барқ урди севинчлар, ғамлар.
Рухим Ер, Осмонга ўз ошёнидан
Жой берди: сиғдирди қуёшни, ойни...
Юрагимнинг хилват хиёбонида
Кўкартдим қор босган асрий Чиройни!..—
Мен уни асрайман қалбим қонида,
Шу боис ҳеч нега қилмайман шафқат,
Сен менга яқинлаб келяпсан, Журъат,
Юрагимнинг хилват хиёбонида.
Борлиққа қалбимни изҳор этаман,
Акс ҳолда, оламда яшаб нетаман,
Акс ҳолда, барини ташлаб кетаман
Юрагимнинг хилват хиёбонида!..

ОРҶА ЭШИК

Энг керакли ҳамда энг махсус
Қоғозлардан нусха олинди.
Қўлга тушар эдию жосус,
У хатардан огоҳ қилинди:
Бир сотқиннинг имоси билан
Қочиб қолди орқа эшикдан...

Елғиз ётар ётоқда хоним,
Кириб келар хуштори тунда.
Шивирлашар: «Севаман!.. Жоним!..»
Уйга қайтар гўсхўр эр, шунда
Қочиб қолар омадли жазман
Хоним айтган орқа эшикдан...

Бундай ҳоллар китобда бўлар.
Ё кинода бўлар аксари.
Яхши одам кўпинча ўлар,
Тирик қолар ёмонлар бари:
Улар «қаҳрамон»ни ўлдириб,
Бўлар орқа эшикдан ғойиб.

Ҳеч ҳовлиқма, юрак, дадил бўл,
Биз — на жосус, на фоҳиш жазман.
Биз бошқамиз,
Йўқ бошқа ҳеч йўл —
Қиламиз шу уйда очиқ жанг.
Бил: ҳар қандай ҳолда, ҳеч қачон
Йўл йўқ бизга орқа эшикдан!

КУЗЛАР

Узоқ йўлдан мен қайтиб келдим,
Гўё ўлиб ётарди хонам —
У киришим билан тирилди,
Нафас ола бошлади яна.
Яна яшай бошлади соат —
Ҳаёт тўлиб кетди хонага!..
Нимагадир қилмай қаноат,
Кўзлар
Шошиб қарар ойнага.

БИРИНЧИ ЧОЛҒУ

Балки, муҳаббатдан — бир тола сочдан,
Балки, эътиқоддан — оловдан, хочдан,
Балки, оддийгина қуруқ оғочдан
Яралган Ердаги биринчи чолғу?

Эҳтимол, тоғларга ҳайқирган тошдан
Ё алам кичрикка осган кўзёшдан,
Ё қалбни торс ёриб чиққан бардошдан
Яралган Ердаги биринчи чолғу?

Балки, ғарибликда йиғлаганда ой,
Унинг кўз ёшига ғарқ бўлганда сой,
Кимнидир ром этгач бу маҳзун чирой,
Яралган Ердаги биринчи чолғу?..

Йўқ. Чексизликдаги энг поёнсиз жой —
Юрак
Тубларидан тошган севинчдан,
Яшамоққа бўлган мангу соғинчдан
Яралган Ердаги биринчи чолғу!

РАСКОЛЬНИКОВНИНГ¹ ҲАЁТИ ЕКИ
«ЖИНОЯТ ВА ЖАЗО»

Фаришта эмассан,
Сен — инсон ҳайли;
Минг дафъа гуноҳ қил, тавба қил минг бор,—
Бу азоб минг марта бўладир такрор
Фақат худбинлигинг туфайли.

Ғолиб эса кўнгилнинг майли,
Сен бот-бот гуноҳга ботаверасан —
Ҳеч ким билмаса-да, гуноҳларингни,
Бари бир жазонгни тортаверасан
Юрагинг борлиги туфайли.

* * *

Уфққа туташган адир четида
Оқшомнинг охирги ёғдуси сўнар.
Юлдуз ёна бошлар юлдуз кетидан
Яна ҳур тушларга тўла тун қўнар...

Ана, булутларнинг тарқоқ елкани
Қоп-қора қоялар сари елмоқда.
Бирпас
Сочларингга ўраб елкани,
Чарчоқ кўзларимни югим келмоқда!..

¹ Рус адиби Ф. Достоевскийнинг «Жиноят ва жазо» романи қаҳрамони.

* * *

Аста ўчиб борар оқшом сурати,
Мен ёлғиз куйлайман хаёлларимни.
Офтоб кўринмас-у, оҳлар уради.
Оқшом юрагига менинг сиримни
Сиздира олмасдан ҳайрон туради!..

Япроқлар ёнади ой нури аро,
Бир шамол венидир ахтарар тундан.
Мен шунда хаёлан сўрайман ундан:
«Мен кимман? Бахтлими ё бахти қаро?..»
Сўнг яна куйлайман хаёлларимни.

Ногоҳ садо келар: «Кимнинг юраги?!» —
Аста ўчиб борар оқшом сурати.
Нигоҳимдан қочиб боради боғлар,
Уларнинг ортидан дарё — афсунгар!..

* * *

Тонг олди уйғониб кетдим ёз куни,
Осмонга боқдимۇ бўлдим фаромуш:
Деразам ортида чорларди мени,
Илтижо қиларди тонгги ой нохуш..

Тонгги осойиш ва ойнинг сукуни
Оғушига олди мени, хонамни:
Руҳимни ғарқ этди ажойиб бир туш —
Тушимда кўрдим мен ёлғиз онамни!..

Тонг олди
Ёлвориб сайрарди бир қуш,
Балки, уйғотмоқчи эди у мени..

МУКОФОТ

— Нега Лев Толстой этибди инкор
Нобель мукофотин олмоқни? Не гап!..
— Эҳ, мужикпараст граф! Тақводор!
Бизни лол қилмоқчи ўзича алдаб!..

Ахир бу — ердаги энг юксак унвон!
Бу чолга, айтинг-чи, яна не даркор?!—
Баҳс қилар шонпараст, нодон оломон
Адиб инкорини этганча инкор.

Тўхтанг! Сизларга ҳам ўзи не керак?!
Толстой жаҳонни алдамас зинҳор:
«Нобель»ни рад этган эканки, демак,
Дунёда ундан ҳам олий унвон бор.

КУЗ КЕМАСИ ҚЎЗҒАЛДИ

Куз кемаси қўзғалди, гуллар,
Сиз кетарсиз, кема шошилар.
Ҳидларингиз қолар мен билан,
Хайр, дерга айланмас тиллар!

Рутубатли тонг туманлари,
Шошинг дарё — кемангиз сари!
Мен етолмас қирғоқларга-да,
Етиб боринг, сузинг илгари!

Куз кемаси қўзғалди, қушлар,
Учаверинг кўнгилни хушлаб.
Олисларга этингиз парвоз,
Мен қолурман юракни ушлаб!..

Сен, эй япроқ. бўлма кўп хомуш,
Бу турғунлик дарахтидан туш!
Шамолларнинг кемасига қўн,
Учу эркин ҳаволарни қуч!..

Япроқларнинг ҳаммаси, эй боғ,
Бизни ташлаб кетди, қолдик тоқ.
Фақат битта кемасиз япроқ
Қолди менинг кўксимда бу чоқ.—

Шу ҳам кетса, ҳеч бўлмас эди:
Танҳо юрак — япроқ сурати —
Жўнаб кетган бор кемаларни
Маёқ бўлиб чорлаб туради!..

Қайлардандир бўлиб бадарга,
Боққа қўнган, эй, қора қарга,
Кимсасиз боғ дарахтларининг
Кемасига ўзингсан дарга!

Суз! Қағиллаб чорла, ёғсин қор,
Қорда оппоқ бир келажак бор:
Гуллар, қушлар тўла кемаси —
Билан шошиб келмоқда БАҲОР!..

* * *

Салом, дейман кексаю ёшга,
Салом, дейман дўстга, душманга.
Баъзан ҳатто дарахтга, тошга
Салом бермоқ келур хуш менга!

Бу дунёда яшамак, ахир,—
Тирикларга соғлиқ тиламак,
Ўз гурурин енгиб бир умр,
Одамларга «Ассалом!» демак.

РАНГИН КАМАЛАК

Кўнглим ахтараётган вазиятларни,
Севгилим, мен сенсиз топа олмайман.
Ёнингга, етаклаб азиятларни,
Кундуз ё кечадек чопа олмайман.

Сен бугун энг олис, ёруғ юлдуз бўл —
Югурай жисмимни, руҳимни енгиб!
Кузатиб тургин сен: мен ўтган бор йўл
Чексиз туманликка кетади сингиб!..

Билгил: қалдироқдан титраса фалак —
Сени чорлар унда қалбим овози!
Тошқин жилваланган рангин камалак —
Мен ўтган йўлларнинг туши, рўёси!

«Ҳаётдан, ўлимдан мен қўрқмайман
ҳеч!..» —

Сени уйғотади таниш овозим.
Сен шунда ҳар қандай вазиятдан кеч,
Чопиб кел,
Рангин камалакни босиб!

ОҚ ШЕЪР

Сенинг йўқлигингда, ёлғизлигимда
Ёмон тушлар кўриб, кўп азобландим:
Бақирдим, овозим чиқмаса ҳамки,
Чақирдим, чақирдим отингни айтиб!..
Сўнг уйқу аралаш
Кўройдин боғда
Довдираб юрганча қичқирдим чорлаб —
Қулоқларин тўсиб,
Кўзларин юмиб,
Тош қотмиш қаршимда дарахтлар,
уйлар!..
Сўнг... бирдан сукунат босиб,
Йиқилдим,
Юз тубан ётганча чақирдим сени,
Ҳеч жавоб бўлмагач, баттар бақирдим,
Уйғониб кетдим сўнг ўз овозимдан.

БАДГУМОН ҲАЙКАЛТАРОШ

У — заҳматкаш кимса эди, қорни тўқ эди,
Тошни йўниб, одамларга ҳайкал ясарди.
Аммо, қалбин очай деса, дўсти йўқ эди,—
У ўзининг фожиаси билан яшарди.

У ҳеч кимга ишонмасди — эди бадгумон,
Рўзғори тинч, ҳеч недан кам-кўсти йўқ эди.
Ишдан кейин — шаробхўрлик, давраи хандон
Ўртоқлари кўп эди-ю, дўсти йўқ эди.

Бир кеч ишдан қайтар экан, сиқилди жуда,
Шубҳаларда тўла юрак қон бўлиб кетди.
Шунда ёмғир ёға кетди — совуқ, осуда...
Ҳайкалтарош ўз сирларин ёмғирга айтди.

У Юракни ўртоқлардан сир тутди ҳар дам,
Аммо тошдан ўртоқларга ҳайкал ясади.—
У ҳеч кимга ишонмади, шунинг учун ҳам
Ўз-ўзининг фожиаси билан яшади.

ЕНИБ ТУРГАН ЛОЛАҚИЗҒАЛДОҚ

Шундай бир сўз бордир қадимдан шарқда:
«Маккага боради йўлларнинг бари».
Яна шундай бир сўз мавжуддир Ғарбда:
«Римга олиб борар йўллар аксари».

Ҳар бир киши учун Ерда йўл кўпдир,
Поён эмас унга Макка ҳам, Рим ҳам.
Менда-ку, ҳаж қилмоқ орзуси йўқдир,
Эътиқод бўлмагач, йўл босар ким ҳам.

Руҳ турли йўлларни истайди доим
Дилимнинг истаги — сайру саёҳат.
Мен юртим йўлларин кўп кўрдим, кездим,
Аммо ушалмади бир орзу фақат:

Бир кун мен Топкентдан чиқсам пиёда,
Юртим тупроғини қадам-бақадам —
Босиб етиб борсам Ҳиротга қадар;
Навоий мазорин зиёрат қилсам.

Фасли баҳор бўлса — бир хуш, мукаддар;
Ватанга қайтишда мен олиб келсам.
Навоий қабридан бир сиқим тупроқ
Ва ёниб турган бир лолақизғалдоқ!..

Қора боғ ва оппоқ қор
Қаршимда тўлғанмоқда.
Қора кўз, азиз дилдор,
Сен бу боғдан узоқда!
Қора боғ ва оппоқ қор.
Ой порлар. Келар яқин.
Ой, этма менга такрор
Борлиқ, йўқлик эртагин!
Қора боғ ва оппоқ қор
Тирнар боғ панжарасин...—
Кўряпсанми, эй хунхор,
Қалбимнинг манжарасин?!.

ОЙ ЁҒДУСИ

Кўпқават уйларда ўчди чироқлар,
Осойишта бўлди шовқингар шаҳар.

Қаршимда тунчироқ ёнар муаллақ,
Кўзни ачиштирар китоб, оқ варақ.

Менга уйқу бермас китоб варағи,
Чақирар тун нури, кеча чироғи...

Хаёлим тун ичра учар беқарор,
Юзимга уринар рутубат, шарор —

Очиқ деразадан, панжара аро,
Термилиб турар ой — лол, телбасаро.

Менга ёлворади ойнинг ёғдуси —
Ёлғизлик қайғуси, юрак қайғуси.

ШОИР

Тонг олди хўрозлар шошиб чақирар,
Шошганча тун қочар, тонг отар шошиб;
Қуёш тоғ ортидан шошиб ҳайқирар,
Сўнг чопар етти қат осмондан ошиб!..

Мен ҳар кун бу ҳолни кузатаман жим,
Шошмайман, шошмоқни ҳеч истамайман:
Улар шошаётган томонга руҳим
Аллақачон бориб-қайтгандир, зотан.

Ҳолатлар, нарсалар ортидан шошмоқ
Менинг ишим эмас, ҳур инсонман мен!
Биламан, бу олам шошқин, чексиз,
Менинг ишим уни кашф этмоқ, очмоқ! кенг,—

АБАДИЯТ

Мусаффо, бокира ёз тонги отар,
Ажиб ҳидлар чулғар боғ ҳавосини.
Шивирлаб юлдузлар алвидосини,
Шабнамлар тўкилар... гулни уйғотар.

Намхуш бир бутоққа омонат қўниб,
Булбул куйлай бошлар ишқ навосини.
Булбул шабнамлардек такрорлар ёниб
Юлдузларнинг сўнгсиз акс садосини!..

СОҒИНИҒАНДА

Сени излаб қиргоққа бордим...

Ҳамид ОЛИМЖОН.

Мени эслаганинда,
Менсиз ўтар экан тун,
Термиласан кечага
Деразадан зор, маҳзун.
...Ойдек ёлғиз ва ёрқин
Ишқимни гарқ қилган тун,
Юлдузлар каби ҳадсиз
Армоним кўмилган тун,—
Поёнсиз қора фарёд,
Сўнгсиз дод кўмилган тун
Ичра сўзсиз ҳайқириб,
Югуриб юраман мен!..
Ҳар тонгда
Қуёш худди
Ёнар тошдек отилар.—
Туннинг қора кўзгусин
У парча-парча қилар!
Туннинг парчаси — дарё,
Тонг йўлида ётар у.
Мен севган тоғ, осмонни,
Кундузни уйғотар у!..
Қачон мени эсласанг,
Мен йўқ бўлсам,
Ҳар доим
Ойдин дарё бўйига
Куйлаб боргин, севгилим!..

Йироқларга учиб кетарди,
Қоронғуда, балки, йитарди —
Тутиб қолди парвоналарни
Уйнинг ёниб турган чироғи.

Узоқларга кетарди, шаксиз,
Денгизларга етарди, шаксиз,—
Майсаларни тўхтатиб қўйди
Оқаятган дарё қирғоғи.

Парвонадек чарх ураман мен,
Бир майсадек барқ ураман мен.
Сенсан ўша — уйнинг чироғи,
Оқаятган дарё қирғоғи.

Чиқди ой, бўлди ёруғ еру осмон ой каби,
Йўлга чиққандир бу дам, балки, жонон ой каби.

Бонг уриб, кема чиқар кечки денгиз сайрига,
Қолди бандаргоҳда жисмим банду гирён ой каби.

Интизор соҳил кезиб, бўлди сарсон бу вужуд,
Нотавон руҳим денгиз узра сарсон ой каби!..

Балки денгиз сайрига кетди ёр? Воҳ, кема ҳам
Чайқалиб бормоқда тун ичра бу он ой каби!

Келмадинг сен... Дам-бадам зулматланиб борди юрак,
Кўзларим титрар денгиз узра урён ой каби!..

Қайдадир ёр куйлару ўртанар ёлғиз ҳилол,
Қалб ҳам ўз ёлғизлиги бирла ҳайрон ой каби.

Бир қаро доғ кўксида ой сузар... Э тун, менинг
Тийра кўнглимда кезар доғи ҳижрон ой каби!

Ёрни, Тоҳир, излама — шундайин денгиз, кеча
Ичра бир ёр излаган кўҳна нодон ой каби!..

Қора денгиз, 1979.

Арзимас фикр айламакка даҳри беҳосил ғами.

Алишер НАВОИЙ

- Ўтди ёз, ўткинчидир гул ғами, гулшан ғами.
Дил, сени қийнар нечун ўтмаган, ўтган ғами?
- Ёз ўтар, ўтмас бироқ гул ғами, гулшан ғами,
Лаҳза тарк этмас мени жон ғами, жонон ғами!
- Бор экан жонон ғами, бўлмасми шукр этсанг
мудом?
- Шукр этарга лаҳза йўқ — Лаҳзанинг равшан
ғами!
- Сен билан-ку, нурли кун, ойли, юлдузли кеча?
- Мен билан-ку, ҳар неча дўст ғами, душман ғами!
- Осуда қишлоқ ўзинг, сен-ку шовқинли шаҳар?
- Бу хаёлимда яшар осуда маскан ғами!..
- Не учун шавқ ичра ҳам порлагай кўзларда ёш?
- Порлагай киприкда қалб шавқининг осган ғами!
- Бас, э Тоҳир, бас савол! Қалб яшайди ғам билан —
Кимки кетган дунёдан, у билан кетган ғами!..

ХАЙРЛАШУВ ҚҰШИҒИ

Эшикни тарс ёпиб кетдинг, ёпилди оқ чекиб у ҳам,
Шу дам кўнглимга бу уйда эшик очди қаро бир ғам.

Яна ҳижрон — қоронғу уй; яна қайғу чекурман мен
Ва гоҳ дарча томон бориб, узоққа кўз тикурман мен.

Шу дам кўзга кўрингай бир тиниқ осмон, ёруғ офтоб,
Кабутарлар учар... опноқ булут ўтгай сузиб шу тоб...

Хаёлимдан кечар бир гап: «Азобдан мен-ку
қочмайман,
Эшикни сен ёпиб кетдинг, уни мен энди очмайман!..»

Кўзим шу пайт кабутарлар, булутларга боқар шодон
Ва ўйларман: «Нечун бунда турибсан тек, сен,
эй нодон?!..»

Мушт ургайман — синар дарча, кенг осмонга
очурман йўл,
Кабутардай учурман мен!.. Хайр, эй ёр, саломат бўл!..

ОШИҚОНА

Бу муҳаббатли жаҳонда сен хаёлу мен хаёл,
Мен сенинг олдингдаю ҳам сен менинг олдимда лол,
Ишқимиз бор-йўғимиздан дунёга йўқдир малол,
Аслида, ҳеч арзимас ўйлаб ўтирмоққа бу ҳол,
Биз-чи, ўйлаймиз: ахир биз — ошиғу ошифтаҳол!

Истамам: бир лаҳза ҳижрон доғида ўлтирмасам,
Ой каби ҳар кеча бир тун чоҳида ўлтирмасам
Ё ғаминг дарёсининг қирғоғида ўлтирмасам,
Сен билан айна йигитлик чоғида ўлтирмасам,
Ўлдирар армон мени, сўлдирар бир гул мисол!

Порласин ой, эй шамол, сен бу булутли кўкни йиқ,
Мен сени излаб борурман, эй севинчим, йўлга чиқ!
Дўстгинам, ишқу қувончсиз бу жаҳон тору биқиқ,
Ёрга етсам, бас, мени Тоҳир каби сандиққа тиқ,
Сўнг мени сандиқ билан энг тезоқар дарёга сол!..

Сен менинг ёрим эсанг, ёрим бўлиб ҳар кеча кут,
Келмасам гар, кечалар ёдим билан кўнглинг овут.

Сен агар дўстим эсанг, гоҳ учрашиб суҳбатда бўл,
Дардлашиб, дардим олиб, гоҳ бир пиёла бода тут.

Минг йил ўтса ҳам менингсиз — кут, унутмасман
сени:
Сўзлагай сен ҳақда менга гоҳи шовқин, гоҳ сукут.

Мен — ёнар бир майсадирман, бу баҳор фаслим
менинг,
Соябондир бошим узра гоҳи офтоб, гоҳ булут.

Менга ёр бўл, менга дўст бўл! Йўқла гоҳ шаббодадек,
Гоҳи чақмоқ мисли чақнаб, тийра кўзимни ёрут!

Алдагай «Тоҳир унутди!» деб сени ёмғир ва қор,
Сен ишонма — ёр жамоли ҳеч қачон бўлмас унут!..

ҚҰЛИМДА БИР ҚАЛАМ БОРДИР

*

* *

Кулиб чиққин, э Тонг, ҳар дам, шукрким, шундайин
дам бор!
Мен айтиб бўлмаган шодлик, мен айтиб бўлмаган
гам бор!
Менинг қалбимга ҳеч ҳам сен ачинма, Тонг, табассум
қил!—
Утар кундуз, келар тун: бир сукунат, ой — гариб
шаъм бор!..

*

* *

Узоқларда ажиб қишлоқ, менинг боғим, далам бордир,
Бугун бари узоқларда, қўлимда бир қалам бордир,
Қаламни ҳам отиб бир кун, ҳузурингга борурман, ёр,
Ахир сенга очар бўлган дилимда дард, алам бордир!..

*

* *

Дардлашай дейман ва лекин, бу кеча ой ҳам йироқ,
Иккимиз учрашган у тоғ туни, сой ҳам йироқ.
Мен йироқ ойга қараб, ҳар дам сени ўйлайману
«Ҳей!..» демоқ бўлгайману лек сен яшар жой ҳам
йироқ!

*

* *

Ором олмоқ истагандим кўксингга бошим қўйиб,
Бўлмади, кетдим юракдан сабру бардошим қўйиб.
У яна ишқи билан қийнатмасин, деб истасанг,
Мен борар йўлни бекит бор жафо тошин қўйиб!

*
* *

Сўзинг гар яхшидир, майли, менинг қаттиқ сўзимдан
кеч!

Сўзимдан кечганинг асно, мен истарман, ўзимдан
кеч!

Агар ёлғиз юриб, йўллар губорига қолар бўлсанг,
Кел-у, ой акси жим турган — булоқ бўлган кўзимдан
кеч!

* * *

Яна кўнглим сени истар, яна кўзлар сени излар,
Яна олам кириб тилга, дилимга севгидан сўзлар!

Яна исмингни ёд айтиб, қоронғу тунга боққайман,
Яна исмингни такрорлаб, шивирлар менга юлдузлар.

Яна оламини ғавгоси чекинди руҳ, хаёлимдан,
Фақат ишқингга банд кўнглим ўзича қувнару бўзлар.

Яна жўшқин умид-орзу, хаёлга тўлди бу умрим,
Яна қалбга кириб келди тиниқ осмону денгизлар.

Жаҳонда борлигинг боис яна бахтимни ҳис этдим,
Яна билдим: нечоғ бахтсиз экан оламда ёлғизлар...—

Яна кўнглим сени истар, яна кўзлар сени излар,
Яна олам кириб тилга, сенинг кўнглинг бўлиб
сўзлар!..

КУТАРИЛИШ УЧУН ЯШАЙЛИК

Ер юзида тотув яшайлик,
Кечиб адоватдан, даъводан,
Инсон зоти бир зурёд ахир
Одам Ато, Момо Ҳаводан:
Биродардир одамзот бари —
Ишонайлик шу ақидага!
Ишонмоқчи бўлсак келажак
Авлодларга ва ҳақиқатга!
Ўткинчи бир ҳолат ва туйғу —
Душманлигу жанг-жадал, зўрлик.
Заминда ҳам қачондир мангу
Қарор топар тинчлик ва ҳурлик!
Эл-элатни ёвлатган ким бор —
Бари миллат гўрковларидир,
Давлатларни довлатган ким бор —
Бари давлат гўрковларидир!
Ўткинчидир хўжалик, қуллик,
Ўтиб кетгай заҳмат, азият,
Эрка бўлган орзу — мангулик,
Мангуликдир инсоний қудрат!
Биродарим, биродарларим,
Қўл кўтара олмайман сизга, —
Бу дунёни абадий ҳеч ким
Боғлаб бериб қўймаган бизга!
Кучлимизми — бор кучсизларга,
Эркинмизми — бор эрксизларга,
Ҳушёрмизми — бор хушсизларга
Ўзимизнинг даражамизга
Кўтарилиш учун яшайлик!

ҲАР ДОИМ

Айни баҳор кунлари, лолалар очилганда,
Одамлар тоққа чиқиб, гуллардай сочилганда

Ва ёки ёз кунлари, чидамасдан қуёшга,
Дўстлар йўл олса салқин дала, қишлоқ,

ТОҒ-ТОШГА

Ё туманли, ёмғирли куз кунлари боғларда
Кимлардир хаёл суриб, эркин кезган чоғларда,

Ё қорсиз қиш кунлари оппоқ қорли тоғ сари
Йўл олганда чангию қуш ови шайдолари —

Ҳар доим улар билан хаёлим бирга бўлар!
Фақат шаҳарда қолган жисмимга раҳмим

келар.

ЧОРРАҲАДА

Юрган дарё...
Ўзбек халқ мақоли

Чорраҳада ўйланиб-қотган,
Тўхтаб турган одам — очиқ кўр.
Чорраҳани шарт кесиб ўтган,
Юриб кетган таваккалчи зўр.
Чорраҳанинг бошида — Ҳадик,
Номаълум бир қисмат туради.
Қисмат асли қандай бўлади —
Буни юрган одам билади.
Чорраҳада — энг энгил ҳаёт:
На ҳаракат, на бордир хатар.
Чорраҳада яшамоқ фақат —
Ўз ўлимин кутгандан баттар!..

ЁМҒИР ТИНДИ, БОҒЛАРГА ЧИҚ...

Ёмғир тинди. Тур, эй, ғафлатда қотган!
Нетар ёмғирдан сўнг боғларда юрсанг?
Дарахтга осилган, тош йўлда ётган
Кўзингга ўхшаган ёмғирни кўрсанг?
Деразанг кўзини, панжарасини
Унутиб, бир парча кўкка қарайсан;
Ювилган, мусаффо кун нафасини
Симириб, сархушдай бир дам яйрайсан.
Тўртбурчак уйинг сўнг қийнар кўзингни,
Бағрингни бир оғриқ секин тилади,
Сесканиб кетасан — ўрнингдан туриб,
Эшикка урасан бирдан ўзингни:
Ташда... бир шифобахш еллар елади!..
Йиғлагинг келади,
Кулгинг келади
Ёмғирдан кейинги боғларда юриб!..

* * *

Сен бекорга хафа бўлдинг, дўст,
Бу ҳол — ўткинч бир дақиқадир.
Дардни унут — равшан бўлсин кўз!
Равшан кўзинг — бир ҳақиқатдир!
Улоқтир бор ғусса тошини —
Сен ҳақсан-ку шунинг ўзи бас,
Ойна синсин ва сен бир нафас
Ташқарига чиқар бошингни:
Ёмғир ёғар... жимлик... соф ҳаво...
Тирикликнинг лаҳзаси ҳақдир!
Ҳар бир лаҳза — дардингга даво,
Ҳар бир лаҳза сен учун бахтдир!

ҚҰШИҚ

Яқинда ўлган одам
Радиода қўшиқ айтар!..
Мен унимас, ўзимни
Ўйлайман шундай пайтлар...

Қўшиғин айтаверса
Ўлганидан кейин ҳам —
Қандай гўзал, қандай зўр
Куйлаётган у Одам!..

* * *

Шоир шеър ёзганда
ё ўқиганда,
Руҳи олам бўйлаб чарх уриб юрар,
Оёқлари эса
Халқи яшаётган
Юртнинг тупроғи устида турар.

ГУЛЛАРИМ

Ўтмишдан узоқлаб кетди йўлларим,
Келажакка ҳозир
Етмас қўлларим:
Мен — қайсар одамман,
Бугуннинг тошлоқ
Ерида ўсмоғи шартдир гулларим!..

ҲЕЧ ҚАЧОН

Шафқатсиз юлдузлар
Чақнаган кўкка
Қарай оласизми титрамай, тикка?
«Кечмишим,
Ёп энди эшигингни», деб,
Сўзлай оласизми
Қоронғиликка?!

ТУЙҒУ ЕТАКЛАГАНДА

Ерга қараб туриб, қувонар кўзлар:
Энди йўлга кирган гўдакнинг изи!
Таъмагир идрокмас,
Уни ер узра
Етаклаб бормоқда туйғунинг узи.

НАРСАЛАР

Нарсалар қаршимда мунтазам.
Ортиб борар,
Камайиб борар
Парвойимга келтирмасам ҳам,
Бу ҳол
Бир кун
Юракни ёрар.

ФИКРДАГИ ПАНЖАРА

Шер аввало бўлди кўп ҳайрон:
Атроф — шовқин, қувноқ тантана.
Ҳар томонда хилма-хил ҳайвон —
Шундай экан ажойибхона!

Томошаю мазах ҳар кунда.
Шер ташланар қафасга қараб —
Уни таққа тўхтатар шунда
Темир сарҳад — темир панжара.

Оломон шер бардошин синаб,
Таҳқирлади, қилди масхара.
Чидолмай шер ташланди, яна
Ушлаб қолди темир панжара!

Тор қафасда айланар ваҳший,
Гоҳ нафратли, синиқ ихрайди.
Не берилса, ёмонми-яхши,
Танламасдан ейди, ухлайди.

Тушларида ўрмонни кўрар.
Унга сомъе ўрмон, ҳайвонот:
Барча ундан мурувват сўрар —
Эҳ, ростми ё ёлғон бу ҳаёт?!

Уйғонару кўз оча солиб,
У ўрмонни қўмсар, ахтарар.
Қутурганча ўкирар нолиб,
Титраб кетар темир панжара!

Баҳшат ичра у панжа урар —
Темир тўрдан ташга чиқолмас!
Ҳезланар ва чамалаб кўрар —
Панжарани ҳечам йиқолмас!

Шер уззу-кун айланар, толар
Қаҳри ёнар ўт нафасида.
Чопа келар ва тўхтаб қолар
Панжаранинг рўпарасида!—

Унга одат бўлиб қолди бу:
Энди ўзин урмас қафасга,
Ташга чиқмоқ учун юрару
Тўхтаб қолар ўша нафасда!

Бари зое эканин англаб,
Озодликдан умидин узди.
Ётиб олди ерга тарванглаб,
Ажойибхона қонунин бузди:

Емакдан бош тортиб, тўнг, пургам,
Шер кун бўйи оғир мудрайди...
Томошага келгувчилар ҳам
Ахир унга қизиқмай қўйди.

У ортиқча юк бўлиб қолди
Бўшатдилар шерни бир куни:
Темир сарҳад — эшик очилди,
Ҳайдадилар қафасдан уни.

Шер қўзгалди, юрди бир одим,
Сўнг тўхтади бўшлиққа қараб —
Уни шу пайт қолди тўхтатиб
Фикридаги темир панжара!

Яна ортга қайтди шалвираб,
Ётиб олди жойига қайта —
Ҳайдадилар судраб, қалтираб
Ўжар шерга лаънатлар айта.

Сўнг кетдилар. Ойдин тун кирди.
Шер жилмасдан ётарди, ё раб!
У шу кўйи тунда жон берди:
Кўз олдида — темир панжара!

Яшнайверар боғлар ўзгариб,
Сен ўзгармай қолурсан фақат.
Қачонгача ўтли кўзларинг
Хотирамни музлатар, ёқар?!

Сенинг ҳуснинг ортар муттасил,
Менга ортар муттасил озор:
Севган кўнгил доимо асир,
Севилган дил доимо озод!..

Севилмоқни истайман! Аммо,
Эзоп каби бадбурушман мен.
Бўлмасам ҳам Эзопдек доно,
Бир пайт мени севган эдинг сен!..

Яшнайверар боғлар ўзгариб,
Сен ўзгармай қолурсан фақат:
Бир умрга ўтли кўзларинг
Юрагимни музлатар, ёқар!..

ТУХТАВ ҚОЛГАН
ОДАМ

У бир умр югуриб,
Гоҳ эмаклаб,
Гоҳ туриб,
Етадиган жойи ҳам,
Қайтадиган жойи ҳам —
Ердаги бирдан-бир ҳад
Фақат
Шахсий манфаат.

ЕЛҒОНЧИНИНГ
ОСТОНАСИДА

Ишонмайман гапингга,
Сўзинг — қуруқ ваъдадир.
Алдамоқчи бўлса ким,
Қилмайман ҳеч юз-хотир:
Сенинг ширин сўзларинг
Алдамчи харобадир —
Ишониб кирганларни
Босиб қолар у охир.

ФИКРЛАР ЗАНЖИРИ

Онгингни банд этган
Фикрлар — занжир,
Ғофил ҳужайрангга
Фикр тиг санчир:
Фикрни англасанг —
Эркинсан, агар
Англамасанг — қулсан,
У сени янчир.

АЭРОПОРТ ЯҚИНИДАГИ УЙ

У ҳар кеча ярим тунда,
Кутилмаганда
Самолётлар овозидан уйғониб кетар.
Ухлай олмай анчагача ўйланиб
ётар.

Ва ҳар сафар
Билинтирмай ҳеч кимга
қатъий
Қаёққадир жўнагиси келаверади.

Йўловчи кўп юриб, хўп куч йўқотди,
Дарахт соясига урди ўзини.
Тошга бошин қўйиб,

ястаниб ётди,

Туш — кўринмас бир қўл юмди кўзини.
...Уни чулғаб олмиш сукунат. Фақат
Нидо қилар эмиш кўринмас бир қуш.
Юрай деса — атроф йўлсиз бир зулмат,
Ҳеч бир йўл йўқ эмиш!..—

Бу қандайин туш?

...Кўкламги майсадек қалқди у бирдан,
Қушлар овозига жим қулоқ солди..
Огоҳ бўлди еллар куйлаган сирдан,
Йўловчи

қайгадир яна йўл олди.

ЕЗ КЕЧАЛАРИ

Иссиқ, қисқа ёзги кечалар.

Шаҳар ҳовли ҳаммом бўп кетар.

Нечоғ қисқа бўлмасин, ҳар тун

Туш кўраман мен узун-узун...

Жуда узоқ,

Жуда ҳам узоқ

Салқин, сокин, сўлим бир қишлоқ,

Мевалари ғарқ пишган бир боғ

Ичра кезиб юраман бу чоқ...—

Туш эканин била туриб ҳам

Шу дам

Чекиб юбораман оҳ!..

ҚАЛБИМ

Тунги сукунатни титратиб ўтар —
Паришон боғ аро югурар шамол!
Беқарор дарахтлар қаддини эгар
Титратар бу боғни шовқин ва малол.

Бу ҳолат руҳимда оғриқ уйғотар.
Аммо, бундан қочмоқ эмас муддао.
Ёлғиз, тик турибман. Боғнинг нотавон
Ноласи пичоқдек кўксимга ботар!..

Юракни титратиб, гувиллаб ҳамон
Дарахтларни букиб эсмоқда шамол,
Само ҳам эгилиб бормоқда ҳолсиз...

Ким ҳам чидай олар бундай аҳволга?—
Ҳайқириб юборар шамолга қалбим:
«Мана, мен эгилмай турибман ёлғиз!..»

ҚАЙҒУНИНГ ЖАЛЛОДИ

Зиндонибанд қилдинг
Қайғу, ўғирладинг бор севинчимни,
Эрку тинчимни!
Асл башарангни англадим бу дам,
Бу дам олинажак сендан интиқом!
Қутула олмайсан энди ўлимдан —
Учлар ойболтаси
Менинг қўлимда!
Сени қатл қилмоқ, қайғу савобдир,
Барча айбларингга ўлим жавобдир —
Сенинг жаллодингдир менинг Севинчим!

У кетди.
Қаҳримдан
Бағримдан кетди.
«Наҳотки, тугади, ҳаммаси битди?...» —
Метин юрагимни эговлар нола.
Қалбим — унинг уйи ҳувиллаб ётар,
Деворин ортидан эса дам-бадам
Югуриб, ваҳмакор дупурлаб ўтар
Ёлғизлик — жин ургур у бебош бола!..

СЕН ОРЗУ дИЛМАЙДИГАН ЖОЙ

Ишқ ғамидан вужудинг хаста,
Ташвишлардан руҳинг шикаста —
Бўлмайдиган
Жой бор, албатта:
У бошингдан жуда баландда,
Оёғингдан жуда ҳам пастда.

дАЙРОНЛИҚ

Сенсиз — муҳаббатсиз бу тун,
Ғами ниҳоятсиз бу тун,—
Бунча саодатсиз бу тун?
Нечун
дийматсиз бу тун —
Наҳот, яна тонг отар сенсиз?

ЎЗИНГ БЎЛИБ ЯШАСАНГ

Томчида акс этар дарё, дейдилар.
Кўзингнинг исмини дарё қўйдилар.
Дарё бўлиб оқар,
Доим тик боқар,
Томчидай қуримас томчидай кўзинг —
Ўзинг бўлиб яшасанг ўзинг.

ИСТЕЪДОДСИЗ ЁЗУВЧИ БА БАЛЬЗАК

Бальзак ким бўлибди?
Агарда мен ҳам
Бальзакдай дарвештаъб,
Бальзакдай кажбахт,
Муҳтож,
Қарздор бўлиб яшасам ҳар вақт,
Мен ҳам
Ҳеч тинмасдан роман ёзардим —
Довруғимга чўкиб кетарди олам!

КУКРАККА МУШТЛАЁТГАНИНГИЗДА

Завқу шавқдан ёнсангиз майли,
Ғазабга ҳам минсангиз, майли;
Ҳаяжондан тиқилса нафас,
Бўғзингизга келиб қолса жон,—
Муштлаб
Зада қилманг кўкракни,
Сиз қўшқўллаб
Ёқани эмас,
Йиртинг,
Йиртиб ташланг юракни.

ЁРУҒ ЮЛДУЗ

Ҳар қандай қоронғу тун этагида
Ёруғ юлдуз бордир. Ёруғ юлдуз бор —
Жавоҳир бўлгандек денгиз тагида.

Мағлуб бўлсанг-да, сен олдга қараб бор —
Умид қил, хаёл қил зафар ҳақида,
Олда ғолибларни қутлар ҳақиқат.

ИШҚИМИЗ

*Алданмасак: бормиз!
Алдансак йўқ.*

Нозим ҲИКМАТ

Севгилим, ишқимиз гўзал ва буюк.
Худди боламиздай азиз ва суюк.
Ундан ҳам буюкроқ, ундан ҳам гўзал
Дунёда ҳеч нарса бўлмас ҳеч маҳал.

Дунёда кеча ва кундуз бор каби,
Заҳру бол маънода дахлдор каби,
Бил: қилич кўтарган бир хунхор каби
Ишқимизнинг ғанимлари бор.

Ва билгин: ғанимлар иблисдек айёр —
Юзма-юз курашмас бизларга қарши;
Улар яшамоқда биздан устивор
Тубанликлар қилиб бўлса-да, гарчи.

Улар бизни алдар анчадан буён:
Гўё севишмоққа берганлар имкон,
Аммо, бил, бу имкон қип-қизил ёлғон —
Севгилим, ғанимлик шундан ҳам аён.

Улар ҳеч очирмас кўзларимизни,
Яширин тинглашар сўзларимизни,
Ҳеч ерда тинч қўймаё ўзларимизни,
Бизга қарши қайрар дўстларимизни!..

Истарки: яккалаб қўйсаю бизни,
Сўнг барбод айласа ҳур ишқимизни, —

Умримиз йўлини бузиб ташласа,
Ишққа тўла ўтган кунларимиздан
Юраклар риштасин узиб ташласа!..

Шуни била туриб, сени, севгилим,
Ишонч, имон ила севаман жондан —
Шуни била туриб, мени сев, гулим,
Фақат шу Ишқ дея ўтгин жаҳондан!

Севгилим, ишқимиз гўзал ва буюк,
Сен каби суюк у, мен каби суюк;
Ғанимлар сўзига учмасак агар,
Бизнинг ишқимиздек барқарор, гўзал
Дунёда ҳеч нарса бўлмас ҳеч маҳал!..

Чопайлик, ўртоқлар, чопайлик!
Чопайлик чексизлик томонга!
Басма-бас чопайлик замонга,
Энг гўзал йўлларни топайлик!

Ҳеч қачон орқага қайтмоқ йўқ,
Кераксиз сўзларни айтмоқ йўқ,
Фақат олд томонга чопайлик,
Лаҳзалар лойига ботмоқ йўқ!

Дунёни қамрар-ку, кўзимиз!
Сирларга калит-ку, сўзимиз!
Ҳаётда бизга не қаракдир —
Топайлик — чопайлик ўзимиз!

Тўхтама — шу асли бахт ўзи.
Бахт — фақат сен яшар вақт ўзи!
Ўтган кун — тўхтади. Келар кун,
Бор ҳаёт — чопмоқнинг нақд ўзи.

Вужуд гар тўхтаса, чоп, юрак!
Югур бу югурик дунёда —
Руҳимиз интилган келажак,
Шубҳасиз, бизники бўлажак!

МУНДАРИЖА

«Мен тушунмас тилда сўзлаб»	3
«Мен — ажиб баҳорман»	4
«Гўзал бўлсанг»	4
Шеърят	5
Она тили	5
Аввал	6
«Ниҳоят тарк этди»	7
«Мен баъзида абадият ҳақида ўйлаб»	8
Ойдинда	9
Жимликдаги сөзлар	9
Ибтидо	10
Журъат	10
Орқа эшик	11
Кўзлар	12
Биринчи чолғу	12
Раскольниковнинг ҳаёти ёки «Жиноят ва жазо»	13
«Уфққа туташган адир четида»	13
«Аста ўчиб борар оқшом сурати»	14
«Тонг олди уйғониб кетдим ёз куни»	14
Мукофот	15
Куз кемаси қўзғалди	16
«Салом дейман»	17
Рагин камалак	18
Оқ шеър	19
Бадгумон ҳайкалтарош	20
Ёниб турган лолақизғалдоқ	21
«Қора боғ ва оппоқ қор»	22
Ой ёғдуси	22
Шоир : : :	23
Абадият : :	23
Соғинганда : : :	24
«Йироқларга учиб кетарди»	25
«Бер бу сизни менга, дўстим»	26
«Чиқди ой»	27
«Ўтди ёз»	28
Хайрлашув қўшиғи	29
Ошиқона	30

Сен менинг ёрим	31
Қўлимда бир қалам бордир	32
«Яна кўнглим сени истар»	33
Кўтарилиш учун яшайлик	34
Ҳар доим	35
Чорраҳада	35
Емғир тинди, боғларга чиқ	36
«Сен бекорга хафа бўлдинг, дўст»	36
Қўшиқ	37
«Шоир шеър ёзганда»	37
Гулларим	38
Ҳеч қачон	38
Туйғу етаклаганда	39
Нарсалар	39
Фикрдаги панжара	40
«Яшнайверар боғлар ўзгариб»	42
Тўхтаб қолган одам	43
Елғончининг остонасида	43
Фикрлар занжири	44
Аэропорт яқинидаги уй	44
«Йўловчи»	45
Ёз кечалари	45
Қалбим	46
Қайғунинг жамлоди	46
«У кетди»	47
Сен орзу қилмайдиган жой	47
Ҳайронлик	47
Ўзинг бўлиб яшасанг	48
Истеъдодсиз ёзувчи ва Бальзак	48
Кўкракка муштлаётганингизда	49
Бруг юлдуз	49
Ишқимиз	50
«Чопайлик»	52
«Чексизликка олиб боради дарё»	53

НА УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКЕ

ТАХИР КАХХАР

ТЕЧЕТ РЕКА

С т и х и

Издательство «Еш гвардия» — Ташкент — 1982

Редактор *Анвар Обиджон*

Рассом *Р. Зуфаров*

Расмлар редактори *А. Фуломов*

Техн. редактор *Г. Аҳмаджонова*

Корректор *С. Сайдалимов*

ИБ № 1140

Теришга берилди 16.11.1981 й. Босишга рухсат этилди 1.03.1982 й. Р-14921. Формати 70×90¹/₃₂. № 1-босма қозғалма «Школьная» гарнитурда юқори босма усулда босилди. Босма листи 1,75. Шартли босма листи 2,05. Нашр листи 1,483. Тиражи 7000. Баҳоси 20 т. Буюртма № 42. Шартнома 60—81.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Қомитети «Еш гвардия» нашриёти. Тошкент, 700129, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат Қомитети Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2-босма хонаси. Янгийўл шаҳар, Самарқанд кўчаси, 44.